

- ŽEŇUCH, P. (ed.): *Život slova v dejinách a jazykových vzťahoch*. Na sedemdesiatiny profesora Jána Doruľu. Bratislava, s. 265–278.
- POSPÍŠIL, I. (2008a): *Diachronní dimenze ruského literárního textu (Puškin – Bondarev – Grjagalov)*. In: LEPILOVÁ, K. a kol.: *Text a kontext*. Brno, s. 86–107.
- POSPÍŠIL, I. (2008b): *Konzervativní rezistence jako součást literárního vývoje*. *Slavica litteraria*, roč. 11, 2008, č. 2, s. 19–28.
- POSPÍŠIL, I. (2008c): *Tradiční a konzervativní hodnoty v literatuře konce 20. a počátku 21. století*. In: KERULOVÁ, M. (ed.): *Slovo – obraz – zvuk I. Literárnovedné štúdie*. Nitra, s. 91–102.
- POSPÍŠIL, I. (2009): *Ponorná řeka memoárů na rozcestí*. In: PAVERA, L. a kol.: *Metamorfózy gatunków w kontekście środkoeuropejskim. Žánrové metamorfózy v středoevropském kontextu*, sv. IV. Praha, s. 233–244.
- POSPÍŠIL, I. (2010): *(Zdravě?) konzervativní pojetí ruské literatury 20. století (Kremencov Leonid Pavlovič: Russkaja literatura v XX veke. Obretenija i utraty. Učebnoje posobje. Vtoroje izdanije. Izdatel'stvo «Flinta», Izdatel'stvo «Nauka», Moskva 2008)*. *Novaja rusistika*, roč. 3, 2010, č. 2, s. 101–103.
- POSPÍŠIL, I. (2015): *Česká a slovenská próza dneška a politika: hraniční žánry (Několik příkladů, kritických/teoretických poznámek a pokus o typologii)*. In: POSPÍŠIL, I., PRZYBYLSKI, M., ŠAUR, J. a kol.: *Slovanské literatury a jazyky v objetí politiky (20. století)*. Brno, s. 13–33.
- POSPÍŠIL, I. (2016): *Kvázimemoáry jako mentální signál (české a slovenské příklady)*. In: POSPÍŠIL, I. (ed.): *Poetika prózy v česko-slovenských souvislostech*. Brno, s. 169–178.
- POSPÍŠIL, I. (2018): *Valentin Rasputin glazami čechov (Portret i vokrug: neskolko štrichov)*. *Stephanos*, 2018, č. 1, s. 194–199.
- Russkij literaturnyj žurnal Parus*. (2018). <<http://parus.ruspole.info/>>. [online]. [cit. 8. 9. 2018].
- SERAFIMOVA, V. D. (2013): *Poetika prozy L. I. Borodina: dialog s kulturnym prostranstvom*. Moskva.

<https://doi.org/10.5817/NR2018-2-10>

Sborník k příležitosti XVI. mezinárodního kongresu slavistů

POSPÍŠIL, I., ZELENKA, M., PAUČOVÁ, L. (eds): *Česká slavistika 2018*. Brno: Česká asociace slavistů, Jan Sojnek – Galium, 2018. ISBN 978-80-88296-00-3.

Sborník vychází péčí České asociace slavistů ve spolupráci se Slavistickou společností Franka Wollmana a přináší příspěvky, které byly prezentovány na XVI.

mezinárodním kongresu slavistů v Bělehradě v srpnu 2018. V úvodu informuje koeditor Ivo Pospíšil o činnosti nezávislé, metodicky tolerantní, otevřené České asociaci slavistů (ČAS), která organizuje kongresy českých slavistů s mezinárodní účastí a publikuje jejich výsledky v jednotlivých edicích. Recenzovaný svazek obsahuje 16 prací českých a slovenských slavistů a doktorandů z oblastí teorie a dějin slovanských kulturních areálů, z jazyka a literatury. Sborník jako celek je publikací hodnotnou a přínosnou jak pro studenty filologicko-areálových studií, tak pro slavistickou veřejnost. Příspěvky jsou v ruštině, češtině a angličtině.

V několika referátech je pojata problematika médií a komunikace v prostředí internetu. O vytváření vzájemných obrazů a mezikulturních stereotypů Rusů a Čechů na základě současné internetové komunikace pojednává ve svém příspěvku **Jiří Gazda** a dochází k závěru, že je třeba bojovat „proti upevňování a šíření negativních etnických stereotypů, vytvořených na základě zkušeností zprostředkovaných médií“ [POSPÍŠIL, ZELENKA, PAUČOVÁ 2018, 19]. Téma současných médií nenechala chladným ani **Milana Pokorného**, který zkoumá „speciální roli veřejné služby“ a představuje analýzu vývoje médií veřejné služby v jihoslovanském areálu.

Několik článků spojuje téma poezie. **Alenka Jensterle-Doležal** se ve svém příspěvku zabývá poezií dvou nejviditelnějších básnířek ve slovinské moderně Vidy Jerajové a Ljudmily Poljancové, které spojovala nejenom tematika zahrnující motivy přírody, lásky a erotiky, ale i „subjektivní pojetí reality“ vycházející „z nové senzibility“ a také vytyčení „fragmentů reality a imperativu okamžiku“ [POSPÍŠIL, ZELENKA, PAUČOVÁ 2018, 21]. **Simona Koryčánková** pokračuje v tématu, jemuž se věnuje dlouhodobě, a ve svém příspěvku se zabývá paralelami a podobnostmi ve filozoficky signifikantních básnických obrazech symbolistů Vladimira Solovjova a Otokara Březiny. Příspěvek **Jany Kostincové** je zaměřen na současnou digitální literaturu a pojednává o způsobech existence ruské poezie v kontextu digitálních technologií; autorka sleduje vývoj hlavních tendencí 90. let v kontextu 21. století, usiluje o představení cesty ruského digitálního experimentu, počínaje kolektivní interaktivní poetickou hrou 90. let až ke transmediálnímu umění 21. století. **Petr Kučera** pokračuje v tématu poezie a ve svém příspěvku s názvem *Rainer Maria Rilke a česká spirituální poezie* nabízí analýzu vybraných problémů oboustranné recepcí básnického díla interkulturního autora a tvorby českých duchovně orientovaných básníků, k níž patří nejenom lyrika autorů z okruhu katolické moderny, ale i tvorba solitérů a také židovského básníka Jiřího Ortena.

Svazek obsahuje také práce komparativní, genologické a tematologické. K židovské tematice v románu slovenského prozaika Jána Tužinského *Kto hodí kameňom se obrací* **Alexej Mikulášek** a soustřeďuje se obzvlášť na koncepci židovských postav románu, na projevy antisemitismu a „vyučování“. Autor příspěvku poukazuje především na „areál multikulturní, multikonfesijní“, na „mentální a duchovní prostor

spolupatřičnosti, ovšem plný vnitřních rozporů“ [POSPÍŠIL, ZELENKA, PAUČOVÁ 2018, 107]. **Lenka Paučová** se ve svém příspěvku zabývá motivy čtyř živelů v *Deníku spisovatele* F. M. Dostojevského, srovnává je v rámci pomezích žánrů na hranici věcné a krásné literatury a hledá jejich místo v jiné spisovatelově tvorbě. „Čistotě“ žánrů v tištěných a elektronických textech se věnuje ve svém neméně zajímavém příspěvku **Libor Pavera**, jenž sleduje „stavbu textu elektronické komunikace a problém individuálního a kolektivního v elektronické komunikaci“ [POSPÍŠIL, ZELENKA, PAUČOVÁ 2018, 137]. Autor navrhuje provést komparaci vlastních výsledků ve studované oblasti s případnými výsledky studií ve sféře jiných druhů současného umění. O vlivu ruské literatury a ruské literární vědy na světový literární proces pojednává **Ivo Pospíšil** v příspěvku, v němž na základě vlastní koncepce prae-post efektu se soustřeďuje na některé aspekty, jež měly největší význam pro vývoj literatury jako takové. Autor připomíná specifikum ruského románu a kritické hodnocení ruské sovětské literatury v pracích Alfreda Bema a význam ruských i sovětských literárních škol.

K charakteristickým rysům literárněkritických prací dnes spíše méně známého, ale ve své době významného ruského literárního kritika, historika literatury a memoáristy P. V. Anněnkova se vyjadřuje ve svém příspěvku **Josef Šaur** a poukazuje na to, že autor při hodnocení literárních děl kladl důraz nikoli pouze na estetickou stránku, ale „také na harmonii a mravní hledisko“ [POSPÍŠIL, ZELENKA, PAUČOVÁ 2018, 179], což mění pohled na Anněnkova jako literárního kritika a na jeho estetické a umělecké postoje. Autor příspěvku zdůrazňuje nutnost hledání vlivů evropského liberalismu v ruském prostředí i mimo politickou sféru.

Tématu ruské literárněvědné emigrace v meziválečném Československu se věnuje **Miloš Zelenka**, jenž se ve svém příspěvku opírá o dosud nepublikované archivní zdroje a dochází k závěru, že jím předložené různé kulturní modely v jejich vzájemném spojení a vzájemném doplnění můžou pomoci zcela pochopit složitý fenomén ruské vědecké emigrace. O folkloristické práci (moravských sběrech) zakladatele brněnské slavistiky Franka Wollmana pojednává **Anna Zelenková**, která analyzuje jeho názory nejenom jako literárního vědce, ale i jako teoretika folkloru „na podstatu folkloru a jeho významný přínos v oblasti sběru slovenské a moravské lidové slovesnosti v meziválečném období“ [POSPÍŠIL, ZELENKA, PAUČOVÁ 2018, 199].

Eva Kudrjavceva Malenová se dlouhodobě věnuje problematice vývoje a recepce ruské dětské literatury v českém a středoevropském kontextu a také překladu ruských pohádek. Ve svém příspěvku se zabývá vlivem sametové revoluce na české překlady ruské literatury pro děti a představuje výsledky bádání z historie českých překladů ruské dětské literatury v druhé polovině 20. – začátku 21. století.

Otázky lingvistiky, konkrétně tendence k jazykovému analytismu ve slovanských jazycích, jsou ve středu pozornosti **Jindřicha Kesnera**, který ve svém příspěvku

pojednává o proniknutí přívlastků vyjádřených nesklonným prepozičním adjektivem do současného jazyka, uvádí různé způsoby klasifikace daných jazykových útvarů a porovnává jejich vznik a použití v současném ruském a českém jazyce.

Giuseppe Maiello se ve svém příspěvku zabývá italskou koncepcí českého národního obrození a klade si otázku o možných příčinách „slabšího zájmu ze strany Itálie o tento důležitý moment českých dějin“ [POSPÍŠIL, ZELENKA, PAUČOVÁ 2018, 95].

Je patrné, že jednotlivé příspěvky sborníku jsou vzájemně propojené a zahrnují nejenom tradice, z nichž vychází česká slavistika, ale také poměrně nové jevy a tendence, které souvisí s novými technologiemi, obsahují též široké srovnávací studie stavu a dynamiky vývoje jazyka a literatury a jejich politické aspekty v prostoru slovanských kultur.

Tatjana Zaňko

Literatura:

POSPÍŠIL, I., ZELENKA, M., PAUČOVÁ, L. (2018) (eds): *Česká slavistika 2018*. Brno.

<https://doi.org/10.5817/NR2018-2-11>

Další svazek brněnské slavistiky ke střední Evropě

POSPÍŠIL, I. (ed.): *Střední Evropa včera a dnes: proměny koncepcí II*. Brno: Středoevropské centrum slovanských studií, Jan Sojnek – Galium 2018. ISBN 978-80-88296-01-0.

Kolektivní publikace obsahuje materiály stejnojmenné mezinárodní vědecké konference, jež proběhla v půlce listopadu roku 2017 ve spolupráci Středoevropského centra slovanských studií a České asociace slavistů s Ústavem slavistiky FF MU a Slavistickou společností Franka Wollmana a je pokračováním tradice brněnských konferencí o střední Evropě. Rozsáhlý svazek plynule navazuje na jeho první část *Střední Evropa včera a dnes: proměny koncepcí* a je monografickou analýzou různých aspektů a konkrétním výzkumem jevů střední Evropy. Sborník je zdařilým pokusem o objasnění role a místa střední Evropy v dnešním evropském myšlení a také o vystižení hodnocení vývoje střední Evropy v posledních desetiletích. V úvodu editor monografie **Ivo Pospíšil** zmiňuje fenomén střední Evropy, která je spíše duchovním nežli geopolitickým prostorem, areálem. Publikace ve 36 příspěvcích českých, polských, slovenských, maďarských, ukrajinských, ruských a slovinských autorů svým způsobem